

دانشگاه سیستان و بلوچستان

تحصیلات تکمیلی

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته زمین شناسی-گرایش پترولوزی

عنوان:

پترولوزی سنگهای مافیک و اولترامافیک مجموعه

افیولیتی جنوب قاین، خاور ایران

اساتید راهنما :

دکتر حبیب الله بیابانگرد

دکتر محمد بومرد

تحقيق و نگارش:

زهرا کوچکی

(این پایان نامه از حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه سیستان و بلوچستان بهره مند شده است)

۱۳۹۲ دی

بسمه تعالی

این پایان نامه با عنوان پترولوزی سنگهای مافیک و اولترامافیک مجموعه افیولیتی جنوب قاین، خاور ایران قسمتی از برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد پترولوزی توسط دانشجو زهرا کوچکی با راهنمایی استاد پایان نامه دکتر حبیب الله بیبانگرد تهیه شده است. استفاده از مطالب آن به منظور اهداف آموزشی با ذکر مرجع و اطلاع کتبی به حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان مجاز می باشد.

زهرا کوچکی

این پایان نامه ۶ واحد درسی شناخته می شود و در تاریخ ..... توسط هیئت داوران بررسی و درجه ..... به آن تعلق گرفت.

تاریخ

امضاء

نام و نام خانوادگی

استاد راهنما:

استاد راهنما:

استاد مشاور:

داور ۱:

داور ۲:

نماینده تحصیلات تکمیلی:

دانشگاه سیستان و بلوچستان

تعهدنامه

اصلت اثر

اینجانب زهرا کوچکی تعهد می کنم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشته از آن استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع گردیده است.

این پایان نامه پیش از این برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه سیستان و بلوچستان می باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو: زهرا کوچکی

امضاء

تقدیم به:

پدر و مادرم

دو گرانمایه وجود هستی، آیه‌های لطف و مهربانی

همسر مهربانم

که با فداکاریهای بی دریغ خود تحمل سختیهای بسیار، راه تلاش را برمن، هموار کرد

دخترم

هدیه با ارزش الهی

سپاسگزاری

خدای منان را شاکرم که توفیق قدم گذاردن در مسیر علم و دانش را به من عطا فرمود و در این راه فرشتگان مشعل داری را رهنمون داشت تا در سختیها و مصائبش راهنمایم باشد. شاکرم که به من فرصتی داد تا از محضر اساتید بزرگوار بهره گیرم و گامی هرچند کوچک در گستره بیکران علم و معرفت بردارم. از جناب آقای دکتر حبیب الله بیابانگرد استاد راهنمای فرهیخته و بزرگوارم که اولین روشنی بخش و راهنمای این راه بودند و بدون رهنماوهای ارزنده ایشان، به پایان رساندن این تحقیق ممکن نبود کمال تشکر و سپاسگزاری را دارم. از نظرات و مشاورههای سودمند استادگرامی آقای دکتر محمد بومری در مقام استاد راهنمای دوّم ، راهنمای من بودند صمیمانه قدردانی مینمایم. از تمام اساتیدی که در دوران تحصیل در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد به نحوی افتخار شاگردی در محض رشان را داشتم تشکر را دارم. از کارکنان محترم دانشکده علوم زمین که همکاریهای صمیمانهای را با اینجانب داشته‌اند تشکر مینمایم. از مسئولین محترم آزمایشگاه زمین شناسی به جهت همکاریهای بی شائیه ایشان کمال تشکر و قدردانی را دارم. از دوستان عزیزم که در مراحل انجام این تحقیق کمک و همراه بند بودند متشکرم. از خانواده بزرگوار و همسرم که علی رغم مشکلات فراوان همیشه همراه من بودند و مرا به تلاش بیشتر توصیه مینمودند کمال تشکر و قدردانی را دارم. در پایان بار دیگر از کلیه اساتید و دوستانی که در مدت تحصیلم در دانشگاه سیستان و بلوچستان ، مرا با علم و رفتار خود بهره‌مند ساختند، نهایت سپاسگزاری را داشته و برای همه این عزیزان آرزوی سلامتی و سعادت مینمایم .

چکیده:

مجموعه افیولیتی قاین به صورت به هم ریخته و پراکنده در ۲۵ کیلومتری جنوب شهرستان قاین قرار دارند. نقطه نظر تقسیمات زمین شناسی، این مجموعه‌ها در زون فلیش شرق ایران قرار می‌گیرند. مهمترین سنگ‌های این مجموعه شامل گابرو، هارزبورژیت، پیروکسنیت، لرزولیت، سرپانتینیت و بازالت بالشی در کنار خروجی‌های نظیر آندزیت، داسیت، توفو مجموعه‌های آذرآواری می‌باشند. عمدۀ کانی‌های سازنده‌ی سنگ‌های مافیک و اولترامافیک، اولیوین و پیروکسن و کانی‌های سنگ‌های خروجی پلاژیوکلاز، پیروکسن و هورنبلند می‌باشند. بافت غالب این سنگ‌ها افیتیک، گرانولار، پورفیری، تراکیتی و گلومروپورفیری می‌باشد. شواهد پتروگرافی نظیر حاشیه‌ی واکنشی، بافت‌های غربالی و منطقه‌بندی به ویژه در درشت بلورهای پلاژیوکلاز و بافت‌های جدایشی کلینوپیروکسن داخل ارتوپیروکسن نشان دهنده شرایط غیر تعادلی‌تشکیل این کانیها است. سنگ‌های مافیک و اولترامافیک از عناصر نادر خاکی سبک و عناصر لیتوфیل بزرگ یون غنی‌شده‌ی و از عناصر نادر خاکی سنگین تهییش‌گی نشان میدهند. آنمالی منفی عناصر با شدت میدان بالا نظیر Ti , Nb و Ta در سنگ‌های مورد مطالعه وابستگی آنها را به محیط‌های اقیانوسی (جزایر اقیانوسی) نشان میدهد. شواهد ژئوشیمیایی مؤید ماهیت تولیتی برای مجموعه مافیک و اولترامافیک می‌باشد. با توجه به شواهد بافتی و نمودارهای ژئوشیمیایی پریدوتیتها به سری پریدوتیتها انباستی و متامورفیک (تکتونیت‌ها) وابسته‌اند. مagma‌های سازنده‌ی سنگ - های منطقه مورد مطالعه احتمالاً از ذوب بخشی درجه‌ی پایین یک سنگ منشأ اسپینل لرزولیتی حاصل شده - اند. همچنین سنگ‌های مافیک و اولترامافیک به دلیل دارا بودن منیزیم زیاد، در محدوده افیولیت‌ها هارزبورژیتی وابسته به محیط‌های سوپراسباداکشن قرار می‌گیرند. با توجه به موقعیت زمین شناختی، شواهد صحرایی و ژئوشیمیایی شاید بتوان گفت که مجموعه افیولیتی جنوب قاین به رویدادهای وابسته به فرورانش بلوك لوت به زیر بلوك افغان مرتبط در موقعیت وابسته به زون‌های سوپراسباداکشن تشکیل شده‌اند.

کلمات کلیدی: افیولیت‌های قاین، پریدوتیت‌های انباستی، تولیتی، سوپراسباداکشن.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات تحقیق
۱	۱- مقدمه
۲	۲- موقعیت جغرافیایی و راههای دسترسی به منطقه مورد مطالعه
۳	۳- آب و هوای منطقه مورد مطالعه

۳	۴- ضرورت و اهداف پژوهش
۳	۵- فرضیات پژوهش
۳	۶- مروری بر مطالعات پیشین
۴	۶-۱- مطالعات خارجی
۵	۶-۲- مطالعات داخلی
۷	۷- روش پژوهش
۸	۸- سازماندهی پایان نامه

فصل دوم: زمین شناسی عمومی

۱۰	۱- مقدمه
۱۱	۲- جایگاه زمین شناسی ایران در نوار چین خورده آلپ - هیمالیا
۱۲	۳- تقسیم بندی زون های ساختاری ایران
۱۳	۳-۱- حوضه فلیشی خاور ایران
۱۷	۳-۱-۱- پراکندگی افیولیت های حوضه فلیشی خاور ایران
۱۸	الف- افیولیت های رتوک و نه
۱۹	ب- افیولیت ملاتزهای جنوب بیرجند
۱۹	ج- افیولیت های جنوب قاین
۲۰	۴- زمین شناسی عمومی منطقه
۲۰	۴-۱- واحدهای پروتروزئیکا
۲۰	۴-۱-۱- واحدهای نفوذی
۲۱	۴-۱-۲- واحدهای دگرگونی
۲۲	۴-۲- واحدهای کرتاسه
۲۳	۴-۲-۱- واحدهای آمیزه رنگین
۲۴	۴-۲-۲- واحدهای رسوبی
۲۵	۴-۳- واحدهای پالئوسن - ائوسن
۲۸	۴-۴- واحدهای اولیگو-میوسن

۲۸	..... ۴-۵- واحدهای کواترنری
۲۹	..... ۵- زمین شناسی ناحیه ای گستردۀ مورد مطالعه
۲۹	..... ۱-۵- واحدهای قدیمی تر از کرتاسه
۲۹	..... الف- واحدهای نفوذی
۳۰	..... ب- واحدهای دگرگونی
۳۴	..... ۲-۵- واحدهای کرتاسه
۳۴	..... ۱-۲-۵- واحدهای مافیک
۳۴	..... الف- گابروها
۳۵	..... ب- بازالت ها
۳۷	..... ۲-۲-۵- مجموعه اولترامافیک
۳۹	..... ۳-۵- واحدهای بعد از کرتاسه
۳۹	..... ۱-۳-۵- واحدهای فلیشی ائوسن
۴۱	..... ۲-۳-۵- واحدهای آندزیتی
۴۲	..... ۳-۳-۵- واحدهای داسیتی
۴۳	..... ۴-۳-۵- واحدهای توفی
۴۴	..... ۵-۳-۵- واحدهای کواترنری

فصل سوم: پتروگرافی

۴۶	..... ۱- مقدمه
۵۲	..... ۲- سنگ های مافیک
۵۳	..... ۳- سنگ های اولترامافیک
۵۳	..... ۱-۳- هارزبورژیت
۵۶	..... ۲-۳- پیروکسینیت
۵۸	..... ۳-۳- لرزولیت
۵۹	..... ۴-۳- سرپانتنیت
۶۱	..... ۴- سنگ های آذرین بیروتی

۶۱	۴-۱-۱- بازالت ها های توده اگ
۶۱	۴-۲-۱- بازالت های بالشی
۶۷	۴-۲- آندزیت ها
۷۱	۴-۳- داسیت ها
۷۳	۴-۵- دیوریت ها
۷۵	۴-۶- توف ها
۷۸	۷- مجموعه های دگرگونی
۷۹	۸- گرانیت های میلیونیتی شده
۸۰	۹- آمفیبولیت ها
۸۲	۱۰- ویرگی های کانی شناسی و بافتی سنگ های منطقه مورد مطالعه

فصل چهارم: ژئوشیمی

۸۶	۱- مقدمه
۸۸	۲- منابع بروز خطا در طی آماده سازی و تجزیه شیمیایی نمونهها
۸۸	۳- آماده سازی و تصحیح نتایج تجزیه شیمیایی
۸۹	۴- کاربرد نتایج تجزیه شیمیایی عناصر اصلی در طبقه بندی سنگ های مورد مطالعه
۹۲	۵- ژئوشیمی سنگ های اولترا بازیکل
۹۲	۵-۱- بررسی تغییر و تحولات ژئوشیمیایی سنگ ها به کمک نمودارهای تغییرات
۹۳	۵-۲- نمودارهای تغییرات در صد اکسید- در صد MgO (نمودارهای فنر، ۱۹۴۸)
۹۷	۵-۳- نمودارهای تغییرات عناصر فرعی در مقابل MgO
۱۰۲	۵-۴- نمودارهای تغییرات عناصر سازگار و ناسازگار در مقابل یکدیگر
۱۰۳	الف- نمودار تغییرات عناصر ناسازگار در مقابل یکدیگر
۱۰۳	ب- نمودار تغییرات عناصر ناسازگار در مقابل عناصر سازگار
۱۰۵	۵-۵- عدد منیزیمی در نمودارهای اولترامافیک
۱۰۹	۵-۶- نمودارهای چند عنصری بهنجار شده (نمودارهای عنکبوتی)
۱۰۹	الف- نمودارهای عنکبوتی بهنجار شده به کندریت

۱۱۱	ب- نمودارهای عنکبوتی بهنجار شده به گوشه اولیه
۱۱۲	ج- نمودارهای عنکبوتی بهنجار شده به مُورب (MORB)
۱۱۴	۶- تعیین سری ماقمایی سنگ های اولترامافیک
۱۱۸	۷- ژئوشیمی سنگ های خروجی
۱۱۸	۷-۱- نامگذاری سنگهای آذرین بر مبنای ترکیب شیمیایی
۱۲۰	۷-۲- نمودار عنکبوتی داسیت ها بهنجار شده به میانگین پوسه

فصل پنجم: پتروزنز

۱۲۳	۱- مقدمه
۱۲۴	۵- تقسیم بندی پریدوتیت ها
۱۲۵	۳- واپستگی تکتونیکی سنگهای مافیک و اولترامافیک
۱۲۸	۴- طبقه بندی منشاء پریدوتیت های منطقه مورد مطالعه
۱۲۹	۵- طبقه بندی تکتونیکی پریدوتیت ها
۱۳۳	۵-۶- شواهدی مبني بر تبلور و ذوب بخشی پریدوتیت های مورد مطالعه
۱۳۴	۵-۷- بررسی نقش آلایش پوسته ای در تحول ماقماهای سازنده سنگ های مورد مطالعه
۱۳۸	۵-۸- تعیین محل منشا سنگهای مورد مطالعه
۱۴۰	۵-۹- تعیین عمق ذوب بخشی محل منشا ماقها
۱۴۱	۵-۱۰- تعیین عمق ذوب بخشی ناحیه منشا
۱۴۲	۵-۱۱- تعیین ترکیب، درجه ذوب بخشی و عمق محل منشاء ماقها

فهرست جداول

عنوان	
صفحه	
جدول ۱-۳-۱- مطالعات میکروسکوپی و موقعیت نمونه های مافیک و اولترامافیک	۴۸
جدول ۱-۴-۱- مشخصات و مختصات جغرافیایی نمونه های سنگی منتخب جهت انجام تجزیه شیمیایی	۸۷
جدول ۲-۴-۲- نتایج تجزیه شیمیایی اکسیدهای عناصر اصلی (wt%) برای نمونه های مورد مطالعه	۸۹
جدول ۳-۴-۳- نتایج تجزیه های شیمیایی عناصر کمیاب و کمیاب خاکی نمونه های مورد مطالعه	۹۰
جدول ۴-۱- مقایسه پریدوتیت های منطقه مورد مطالعه با پریدوتیت های سایر مناطق	۱۴۳

فهرست اشکال

صفحه	عنوان
۲	شكل ۱-۱-الف- تقسیمات استانی ایران،
۲	شكل ۱-۱-ب- تقسیمات استانی خراسان جنوبی.....
۲	شكل ۱-۱-ج- موقعیت جغرافیایی و راههای ارتباطی منطقه مورد مطالعه در اطلس راههای ایران.
۱۴	شكل ۲-جایگاه زمین شناسی ایران در نوار چین خورده آلپ-هیمالیا(اقتباس از آقاباتی، ۱۳۸۳)

۱۲	شکل ۲-۲- تقسیم بندی واحدهای ساختاری ایران (اشتوکلین و نبوی، ۱۹۷۳).....
۱۳	شکل ۲-۳- تکامل تکتونیکی زون جوش خورده سیستان (تیروول و همکاران، ۱۹۸۳).....
۱۸	شکل ۲-۴-الف- موقعیت زمین درز سیستان و دو مجموعه افیولیتی (رتوك-نه) (تیروول و همکاران، ۱۹۸۳).....
۱۸	شکل ۲-۴-ب- حدود تقریبی مجموعه های افیولیتی جنوب بیرجند، قاین و نهیندان.....
۲۱	شکل ۲-۷-۲- گرانیت های هوازده در شمال باختری مجموعه های افیولیتی جنوب قاین، کوه زال.....
۲۲	شکل ۲-۸- میکاشیست های باختر مجموعه های افیولیتی جنوب قاین در ناحیه کوه زال.....
۲۲	شکل ۲-۹- مجموعه های گنایسی باختر مجموعه افیولیتی جنوب قاین در ناحیه کوه زال.....
۲۴	شکل ۲-۱۰- مجموعه های مافیک در مجموعه های افیولیتی جنوب قاین.....
۲۴	شکل ۲-۱۱- مجموعه های اولترامافیک در مجموعه های افیولیتی جنوب قاین.....
۲۶	شکل ۲-۱۲- نمایی از ماسه سنگهای چین خورده در واحد فلیشی ائوسن در اغلب نقاط منطقه مورد مطالعه.....
۲۶	شکل ۲-۱۳- شیل های قرمز دگرسان شده در غرب مجموعه افیولیتی جنوب قاین.....
۲۷	شکل ۲-۱۴- مرز بین واحد های شیلی چین خورده ائوسن و مجموعه های افیولیتی جنوب قاین.....
۲۷	شکل ۲-۱۵- مجموعه های کنگلومراپی با قطعات نسبتاً درشت از جنس ماسه سنگی، قطعات آتشفسانی و توف .....
۲۸	شکل ۲-۱۶- مجموعه های آبرفتی اطراف منطقه مورد مطالعه .....
۳۰	شکل ۲-۱۷- نمایی از مجموعه گرانیت های میلونیتی شده در باختر مجموعه افیولیتی جنوب قاین.....
۳۰	شکل ۲-۱۸- نمایی از مرز بین واحدهای گرانیتی و دگرگونی در منطقه مورد مطالعه .....
۳۱	شکل ۲-۱۹- مجموعه گرانیت - گنایس در باختر مجموعه افیولیتی جنوب قاین .....
۳۲	شکل ۲-۲۰- میکاشیست ها در باختر مجموعه افیولیتی جنوب قاین .....
۳۲	شکل ۲-۲۱- روند خاوری - باختری میکاشیست ها و آهک های دگرگون شده در باختر منطقه مورد مطالعه .....
۳۳	شکل ۲-۲۲- نمای از مجموعه اسلیت های شکسته شده در باختر مجموعه افیولیتی جنوب قاین .....
۳۳	شکل ۲-۲۳- نمایی از ماسه سنگ های دگرگون شده منطقه مورد مطالعه .....
۳۵	شکل ۲-۲۴- قسمتی از مجموعه گابرویی دگرسان شده در مجموعه افیولیتی جنوب قاین .....
۳۶	شکل ۲-۲۵- نمایی از مجموعه بازالتی با بافت توده ای در مجموعه افیولیتی جنوب قاین .....
۳۶	شکل ۲-۲۶- گدازه های بالشی با ترکیب بازالتی به صورت کروی شکل .....
۳۷	شکل ۲-۲۷- نمایی از بازالت های اسپلیتی شده در مجموعه های افیولیتی جنوب قاین .....

شکل ۲-۲۸- نمایی از مجموعه های اولترامافیک جنوب تا باختری مجموعه افیولیتی جنوب قاین.....	۳۸
شکل ۲-۲۹- دایک های دیوریتی که مجموعه های اولترامافیک را قطع کرده اند.....	۳۸
شکل ۲-۳۰- نمایی از مجموعه واحدهای اولترامافیک سرپانتینیتی شده در مجموعه افیولیتی جنوب قاین	۳۹
شکل ۲-۳۰-۲- ماسه سنگ های چین خورده در منطقه مورد مطالعه	۴۰
شکل ۲-۳۱-۲- کنگلومرای پلی میکتاپت با قطعات آتشفسانی، اندازه اکثر قطعات بیشتر از ۲ میلیمتری باشد.....	۴۱
شکل ۲-۳۳- مرز گسلی بین واحد های آتشفسانی و واحد های فلیشی.....	۴۱
شکل ۲-۳۴-۲- روانه های آندزیتی در منطقه مورد مطالعه.....	۴۲
شکل ۲-۳۵-۲- نمایی از سنگ های داسیتی در منطقه مورد مطالعه	۴۳
شکل ۲-۳۶- نمایی از مجموعه های توفی در منطقه مورد مطالعه	۴۴
شکل ۳-۱- موقعیت سنگهای آذرین خروجی و نفوذی در نمودار اشتريکایزن، ۱۹۷۴	۴۹
شکل ۳-۲- موقعیت سنگهای اولترامافیک در نمودار اشتريکایزن، ۱۹۷۴	۴۹
شکل ۳-۳- نمونه دستی از گابروهای موجود در افیولیت های مورد مطالعه،.....	۵۲
شکل ۳-۴- الف) بلورهای پیروکسن و سرپانتین در گابروهای میلونیتی شده،.....	۵۳
شکل ۳-۴- ب) بلورهای کوچک و فراوان پیروکسن که توسط کلسیت جانشین شده اند.....	۵۳
شکل ۳-۵- نمونه دستی از سنگهای هارزبورژیتی که می توان بلورهای پیروکسن و اولیوین را در آن مشاهده کرد.....	۵۴
شکل ۳-۶- الف) ادخال های کلینوپیروکسن درون ارتوپیروکسن در هارزبورژیت های منطقه مورد مطالعه	۵۵
شکل ۳-۶- ب) بافت جدایشی کلینوپیروکسن درون ارتوپیروکسن در هارزبورژیت های منطقه مورد مطالعه	۵۵
شکل ۳-۶- ج) بلورهای خرد شده و دانه ای اولیوین در هارزبورژیت های منطقه مورد مطالعه	۵۵
شکل ۳-۶- د) درشت بلور ارتوپیروکسن و بافت خلیجی تشکیل شده در حاشیه آن در هارزبورژیت های منطقه	۵۵
شکل ۳-۷- نمونه دستی پیروکسنتیت های، منطقه همراه درشت بلورهای ارتوپیروکسن	۵۶
شکل ۳-۸-۳- الف) ادخال های کلینو پیروکسن داخل درشت بلور ارتوپیروکسن در پیروکسنتیت های منطقه	۵۷
شکل ۳-۸-۳- ب) درشت بلورهای ارتوپیروکسن و کلینوپیروکسن همراه با بافت گرانولار در پیروکسنتیت های منطقه	۵۷
شکل ۳-۸-۳- ج) تیغه های جدایشی کلینوپیروکسن درون ارتوپیروکسن در پیروکسنتیت های منطقه	۵۷
شکل ۳-۸-۳- د) بلورهای خرد شده و بی شکل اولیوین همراه درشت بلور ارتوپیروکسن در پیروکسنتیت های منطقه	۵۷
شکل ۳-۹- نمونه دستی از لرزولیت های منطقه که درشت بلورهای پیروکسن را در آن می توان مشاهده کرد.....	۵۸

شكل ۳-۱۰-۳-الف) بلورهای خرد شده و بی شکل اولیوین در لرزولیت های منطقه مورد مطالعه	۵۹
شكل ۳-۱۰-۳-ب) درشت بلورهای ارتوپیروکسن و کلینوپیروکسن در لرزولیت های منطقه مورد مطالعه	۵۹
شكل ۳-۱۰-۳-ج) ادخال هایی از بلورهای کلینوپیروکسن درون درشت بلور ارتوپیروکسن در لرزولیت های	۵۹
شكل ۳-۱۰-۳-د) بلورهای کلینوپیروکسن همراه بلورهای خرد شده اولیوین و درشت بلور ارتوپیروکسن	۵۹
شكل ۱۱-۳-نمونه دستی از سرپانتنیت های منطقه	۶۰
شكل ۱۲-۳-الف) بافت مشبك همراه بلور گرد شده اولیوین در سرپانتنیت ها منطقه مورد مطالعه	۶۱
شكل ۱۲-۳-ب) بلورهای خرد شده و دانه ریز اولیوین همراه با درشت بلور ارتوپیروکسن سرپانتنیتی شده	۶۱
شكل ۱۳-۳(۱) نمونه دستی از بازالت های منطقه	۶۲
شكل ۱۴-۳-الف) درشت بلورها و میکرولیت های پلازیوکلاز ، بافت میکرولیت پورفیری در بازالت های منطقه	۶۴
شكل ۱۴-۳-ب) بلورهای درشت پلازیوکلاز با بافت پورفیری همراه با ماکل پلی سنتیک	۶۴
شكل ۱۴-۳-ج) درشت بلور پلازیوکلاز با بافت غربالی و میکرولیت های پلازیوکلاز در بازالت های منطقه	۶۴
شكل ۱۴-۳-د) درشت بلور های پلازیوکلاز با ماکل و منطقه بندی	۶۴
شكل ۱۴-۳-ه) بلورهای درشت و شکل دار پلازیوکلاز با ماکل پلی سنتیک در بازالت های منطقه مورد مطالعه	۶۴
شكل ۱۴-۳-و) انحلال و منطقه بندی در درشت بلورهای پلازیوکلاز در بازالت های منطقه مورد مطالعه	۶۴
شكل ۱۵-۳-الف) تجمع بلورهای پلازیوکلاز و ایجاد شدن بافت گلومروپورفیری در بازالت های منطقه	۶۵
شكل ۱۵-۳-ب) درشت بلورهای پلازیوکلاز با ماکل پلی سنتیک و بافت منطقه ای در بازالت های منطقه	۶۵
شكل ۱۵-۳-ج) پرشدگی پلازیوکلاز ها توسط کانی های ثانویه به ویژه کلسیت همراه میکرولیت های پلازیوکلاز	۶۵
شكل ۱۵-۳-د) بلورهای شکلدار پیروکسن همراه با درشت بلورهای تیغه ای شکل پلازیوکلاز	۶۵
شكل ۱۵-۳-و) حضور کوارتز و کلسیت ثانویه، بلورهای کوارتز درون شکستگی های	۶۵
شكل ۱۵-۳-ه) درشت بلورهای پلازیوکلاز با ماکل، حضور کانی های ثانویه	۶۵
شكل ۱۶-۳-نمونه دستی از بازالت های بالشی همراه با بافت دانه ای و حاشیه های سریع سرد شده	۶۶
شكل ۱۷-۳-الف) بافت شعاعی و اینترگرانولار همراه بلورهای پلازیوکلاز و پیروکسن در بازالت های بالشی	۶۷
شكل ۱۷-۳-ب) درشت بلورهای پلازیوکلاز و پیروکسن هایی که دربین آنها قرار گرفته اند	۶۷
شكل ۱۸-۳(۱) نمونه دستی آندزیت های منطقه مورد مطالعه همراه با درشت بلورهای پلازیوکلاز	۶۸
شكل ۱۹-۳-الف) درشت بلورهای پلازیوکلاز با ماکل های پلی سنتیک همراه کوارتزهای دانه ریز در آندزیت ها	۷۰

شکل ۳-۱۹-ب) درشت بلورهای ماکله و ریزبلورهای (میکرولیت) جهت یافته در آندزیت های منطقه مورد مطالعه	۷۰
شکل ۳-۱۹-ج) انحلال و منطقه بندی در درشت بلورهای پلازیوکلاز.....	۷۰
شکل ۳-۱۹-د) بافت غربالی در پلازیوکلازها همراه کانی های کدر پراکنده در آندزیت های منطقه مورد مطالعه	۷۰
شکل ۳-۱۹-ه) درشت بلورهای پلازیوکلاز با ادخال های کلریت در آندزیت های منطقه مورد مطالعه	۷۰
شکل ۳-۱۹-و) درشت بلورهای هورنبلند و بافت گلومروپورفیری در آندزیت های منطقه مورد مطالعه	۷۰
شکل ۳-۲۰-الف) بلورهای خرد شده پیروکسن، درشت بلورهای ماکله و سرسیتی شده.....	۷۱
شکل ۳-۲۰-ب) قالب پلازیوکلاز که توسط اپیدوت جایگزین شده در آندزیت های منطقه مورد مطالعه	۷۱
شکل ۳-۲۰-ج) درشت بلور ماکله پلازیوکلاز در آندزیت های منطقه مورد مطالعه	۷۱
شکل ۳-۲۰-نمونه دستی از داسیت های منطقه مورد مطالعه همراه با درشت بلورهای پلازیوکلاز.....	۷۱
شکل ۳-۲۲-الف) شکستگی پلازیوکلاز که توسط کوارتز به طور ثانویه پر شده در داسیت ها.....	۷۳
شکل ۳-۲۲-ب) هورنبلند های سوخته و بافت برشی در داسیت های منطقه مورد مطالعه	۷۳
شکل ۳-۲۳-نمونه دستی از دیوریت های منطقه که دارای بلورهای پلازیوکلاز قابل رویت می باشد.....	۷۳
شکل ۳-۲۴-الف) درشت بلورهای پلازیوکلاز با ماکل پلی سنتیک همراه با کلریت در دیوریت های منطقه	۷۴
شکل ۳-۲۴-ب) بافت اینترگرانولار موجود در دیوریت همراه با رگه های کلسیتی در دیوریت های منطقه	۷۴
شکل ۳-۲۵-نمونه دستی از توف های منطقه مورد مطالعه همراه با درشت بلورهای پلازیوکلاز و قطعات لیتیک	۷۵
شکل ۳-۲۶-الف) درشت بلورهای ماکل دار پلازیوکلاز و ریزبلورهای (میکرولیت) جهت یافته اطراف آنها	۷۷
شکل ۳-۲۶-ب) درشت بلور پلازیوکلاز با ماکل پلی سنتیک در توف های منطقه مورد مطالعه.....	۷۷
شکل ۳-۲۶-ج) شکستگی های پلازیوکلاز ها که به طور ثانویه توسط کلسیت پر شده اند	۷۷
شکل ۳-۲۶-د) قالب درشت بلور پلازیوکلاز بر جای مانده در توف های منطقه	۷۷
شکل ۳-۲۶-ه) درشت بلور پلازیوکلاز همراه با قالب های کلسیتی شده آن در توف ها	۷۷
شکل ۳-۲۶-ی) بلورهای بی شکل هورنبلند همراه با درشت بلورهای ماکله پلازیوکلاز.....	۷۷
شکل ۳-۲۶-ن) حفرات پر شده توسط کلریت های ثانویه در توف های منطقه مورد مطالعه	۷۷
شکل ۳-۲۷-از گنیس ها در نمونه دستی با ساخت جهت یافته.....	۷۸
شکل ۳-۲۸-الف) لایه های تیره و روشن و بافت جهت یافته در گنیس های منطقه	۷۹

..... شکل ۳-۲۸-۳-ب) پلازیوکلاز با ماکل پلی سنتتیک همراه بیوتیت های کلریتی شده و دانه های بی شکل کوارتز ۷۹
..... شکل ۳-۲۹-۳- نمونه دستی گرانیت های میلونیتی شده با بافت گرانولار ۷۹
..... شکل ۳-۳۰- الف) کوارتز های اولیه و ثانویه و بافت گلومروپورفیری آنها همراه با دانه های ریز اپیدوت در گرانیت ۸۰
..... شکل ۳-۳۰- ب) درشت بلور پلازیوکلاز با ماکل پلی سنتتیک همراه با کوارترهای زمینه ۸۰
..... شکل ۳-۳۰- ج) پلازیوکلاز اپیدوتیتی همراه دانه های کوارتز در گرانیت های میلونیتی شده ۸۰
..... شکل ۳-۳۰- د) بافت کاتاکلاستیک همراه درشت بلور پلازیوکلاز سرمهیتی شده، در گرانیت های میلونیتی شده ۸۰
..... شکل ۳-۳۱- الف) نمونه دستی از آمفیبولیت های منطقه مورد مطالعه ۸۱
..... شکل ۳-۳۲- الف) درشت بلور پلازیوکلاز و هورنبلند با بافت گلومروپورفیری در آمفیبولیت های ۸۲
..... شکل ۳-۳۲- ب) پلازیوکلازهای دگرسان شده در آمفیبولیت های منطقه مورد مطالعه ۸۲
..... شکل ۴-۱- روند تغییرات در صد اکسید- در صد MgO (فنر، ۱۹۴۸) ۹۷
..... شکل ۴-۲- نمودار تغییرات عناصر فرعی در مقابل اکسید منیزیم ۱۰۲
..... شکل ۴-۳- نمودار تغییرات عناصر سازگار و ناساز گار در مقابل یکدیگر ۱۰۵
..... شکل ۴-۴- الف- نمودار CaO/Al_2O_3 در برابر عدد منیزیمی برای نمونه های اولتراماافیک ۱۰۸
..... شکل ۴-۴- ب- موقعیت نمونه ها در نمودار اکسید آلمینیوم نسبت به عدد منیزیمی ۱۰۸
..... شکل ۴-۴- ج- موقعیت نمونه ها در نمودار اکسید آلمینیوم نسبت به عدد منیزیمی ۱۰۸
..... شکل ۴-۴- د- موقعیت نمونه ها در نمودار کروم نسبت به عدد منیزیمی ۱۰۸
..... شکل ۴-۴- ه- موقعیت نمونه ها در نمودار اسکاندیوم نسبت به عدد منیزیمی ۱۰۸
..... شکل ۴-۵- الف- نمودار بهنجار شده تغییرات عناصر کمیاب و فرعی نمونه ها نسبت به کندریت (تمپسون، ۱۹۸۲) ۱۱۴
..... شکل ۴-۵- ب- نمودار بهنجار شده تغییرات عناصر فرعی سنگهای مورد مطالعه به گوشته اولیه ۱۱۴
..... شکل ۴-۵- ج- نمودار بهنجار شده تغییرات عناصر فرعی سنگهای مورد مطالعه به مُرب (MORB) ۱۱۴
..... شکل ۴-۶- نمودار تفکیک سنگهای آذرین کالک آکالان از تولئیتی با استفاده از نمودار AFM ۱۱۶
..... شکل ۴-۷- موقعیت سنگ های مختلف در نمودار $MgO-Al_2O_3-CaO$ (Coleman, 1977) ۱۱۶
..... شکل ۴-۸- موقعیت نمونه های الترامافیک در نمودار $MgO-FeO-Na_2O+K_2O$ (Coleman, 1977) ۱۱۷
..... شکل ۴-۹- موقعیت نمونه های الترامافیک در نمودار $Al_2O_3-FeO^*/(FeO^*+MgO)$ در برابر ۱۱۷
..... شکل ۴-۱۰- موقعیت نمونه های مورد مطالعه در نمودار TAS (لی باس و همکاران، ۱۹۸۶) ۱۱۹

- شکل ۱۱-۴- موقعیت سنگهای منطقه در نمودار وینچستر و فلوید(۱۹۷۷)..... ۱۲۰
- شکل ۱۲-۴- نمودار بهنجار شده عناصر فرعی و کمیاب به میانگین پوسته (Weaver and Tamey, 1984)..... ۱۲۱
- شکل ۱-۵- ترکیب سنگ کل پریدوتیت‌های منطقه $\text{Al}_2\text{O}_3/\text{SiO}_2$ در مقابل MgO/SiO_2 ..... ۱۲۷
- شکل ۲-۵- اکسید کلسیم در مقابل اکسید آلمینیم برای پریدوتیت‌های منطقه مورد مطالعه ۱۲۸
- شکل ۳-۵- مقایسه افیولیت‌های قاین با انواع لرزولیتی و هارزبورژیتی(نیکولاس، ۱۹۸۰)..... ۱۲۹
- شکل ۴-۵- موقعیت نمونه‌های مورد مطالعه بر روی نمودار تمایز تکتونیکی $\text{Th}-\text{Hf}/3-\text{Ta}$ ۱۳۰
- شکل ۵-۵- موقعیت سنگهای مورد مطالعه در نمودار تمایز تکتونیکی $\text{Th}-\text{Zr}-\text{Nb}$ (وود، ۱۹۸۰) ۱۳۱
- شکل ۶-۵- موقعیت نمونه‌های بازیک در نمودار تمایز تکتونیکی $\text{Ti}-\text{V}$ (شروع، ۱۹۸۲) ۱۳۱
- شکل ۷-۵- موقعیت نمونه‌های مورد مطالعه در نمودار(بارکر، ۱۹۷۹) ۱۳۲
- شکل ۸-۵- نمودار Ce/Zr در مقابل Ba/Zr برای نمونه‌های منطقه مورد مطالعه ۱۳۳
- شکل ۹-۵- نمودار Yb در مقابل Sc و V برای ترکیب کل سنگ پریدوتیت‌ها و پیروکسنیت‌های منطقه ۱۳۳
- شکل ۱۰-۵- موقعیت نمونه‌های مورد مطالعه در نمودار SiO_2 در مقابل Th-Ni (ویلسون ، ۱۹۸۹) ۱۳۵
- شکل ۱۱-۵- موقعیت نمونه‌های مورد مطالعه در نمودار MgO در مقابل Ce/Pb (فارمن، ۲۰۰۷) ۱۳۶
- شکل ۱۲-۵- موقعیت نمونه‌های مورد مطالعه در نمودار Sm/Zr در مقابل SiO_2 (وانگ و همکاران، ۲۰۰۸) ۱۳۷
- شکل ۱۳-۵- الف- موقعیت نمونه‌های مورد مطالعه بر روی نمودارهای La/Sm در مقابل Sm/Yb ۱۳۸
- شکل ۱۳-۵- ب- نمودار La/Nb در مقابل La/Sm (یان و ژائو، ۲۰۰۸) ۱۳۸
- شکل ۱۴-۵- الف- نمودار نسبت Sm/Yb در مقابل La/Yb (جانسون و همکاران، ۱۹۹۰) ۱۴۰
- شکل ۱۴-۵- ب- نمودار نسبت (Sm/Yb) در مقابل (Ce/Yb) (نمودار پایه از کرینیتز و همکاران، ۲۰۰۶) ۱۴۰
- شکل ۱۵-۵- الف- نمودار تغییرات نسبت Ce در مقابل Ce/Yb (الام، ۱۹۹۱) ۱۴۱
- شکل ۱۵-۵- ب- نمودار میانگین تمرکز عناصر Ce و Yb, Sm در الام (۱۹۹۱) ۱۴۱
- شکل ۱۶-۵- موقعیت نمونه‌های مورد مطالعه در نمودار FeO در مقابل SiO_2 ..... ۱۴۲
- شکل ۱۷-۵- نمودار نسبت Sm/Yb در مقابل Ce/Sm (کوبان و همکاران، ۲۰۰۷) ۱۴۳
- شکل ۱۸-۵- الف- نمودار تغییرات Zr در مقابل Nb (بر اساس داده‌های سان و مکدونوف، ۱۹۸۹) ۱۴۳
- شکل ۱۸-۵- ب- نمودار تغییرات Zr در مقابل Y (سان و مک دونوف، ۱۹۸۹) ۱۴۳

فهرست علائم

نشانه

علامت

زون سوپرا سابداکشن

SSZ

بازالت های پشته میان اقیانوسی

MORB

تولئیت جزایر قوسی	LAT
بازالت درون صفحه ای	WPB
اولیوین	Ol
اورتوپیروکسن	Opx
کلینوپیروکسن	Cpx
پیروکسن	Px
سرپانتین	Serp
پلازیوکلاز	Plg
فلدسپات آلکالن	Kfs
اکسید آهن	O-Fe
کلریت	Cl
کربنات	Carb
هورنبلند	Hb
آمفیبول	Amp
بیوتیت	Bio
کوارتز	Qz
عددمنیزیمی	Mg#
آهن کل	Feo*